

A faint, light gray illustration of a person jumping or reaching up towards a star. The person is depicted with simple lines, and the star is positioned above their head. The illustration is repeated twice, once at the top and once at the bottom of the page.

VERTSKOMMUNESAMARBEID I BIBLIOTEKSEKTOREN I YTRE MIDT-TROMS

Referansenr 284194

Prosjektperiode: 01.05.11 – 31.05.14

Sluttrapport

Prosjektet *Vertskommunesamarbeid i biblioteksektoren i ytre Midt-Troms* har omfattet kommunene Berg, Lenvik og Tranøy, med Lenvik som vertskommune. Prosjektet har mottatt kr 1.200.000 i støtte fra Nasjonalbiblioteket og kr 930.000 fra Troms fylkeskommune. Prosjektet startet i mai 2011 som toåring prosjekt, men ble underveis utvidet ytterligere ett år, med slutt i mai 2014.

Mål for prosjektet

Samordne og styrke bibliotekstjenesten i tre kommuner gjennom vertskommunesamarbeid. Dette skal oppnås ved utprøving av vertskommunemodellen med felles biblioteksjef. Kombinasjonsbibliotekene skal utvikles til gode læringsarenaer for barn, unge og voksne, og bibliotekene skal etableres som kulturarenaer for barn og unge i samspill med den kulturelle skolesekken og lokalsamfunnet.

Bakgrunn for prosjektet

Lenvik folkebibliotek gjennomførte 2008/2009 et forprosjekt om vertskommunesamarbeid mellom folkebibliotekene i Berg, Torsken, Tranøy og Lenvik kommuner. Forprosjektet ble støttet av ABM-utvikling. Konklusjonen av forprosjektet var at man ønsket å prøve ut vertskommunesamarbeid i biblioteksektoren med felles biblioteksjef. Torsken kommune har ikke deltatt i hovedprosjektet.

Lenvik kommune er med sine 11.557 innbyggere, ved inngangen av siste kvartal, den største kommunen. Berg har 918 innbyggere og Tranøy har 1510 innbyggere.

Prosjektorganisering

Prosjektet har hatt prosjektleder i full stilling de to første årene og i halv stilling det tredje året. Prosjektets styringsgruppe var sammensatt av representanter fra kommuneadministrasjonene i Lenvik, Berg og Tranøy, rektor ved Berg skole og biblioteksjefen i Lenvik. Prosjektlederen har vært sekretær for styringsgruppa. Biblioteksjefen i Lenvik kommune har vært prosjektansvarlig. Biblioteksjefen har også vært prosjektlederens nærmeste overordnede. Arbeidsgruppa har bestått av bibliotekansatte i Berg, Tranøy og ved de to filialene i Lenvik.

Styringsdokument

Bibliotekplanen som ble utarbeidd i forprosjektet og vedtatt av kommunene, har vært styrende for prosjektet.

Dokumentasjon og informasjon

Det er lagt ut informasjon om prosjektet på Lenvik bibliotek sin hjemmeside, se <http://www.lenvik.kommune.no/Meny/Kultur-og-idrett/Bibliotek/Prosjekter/Vertskommuneprosjektet/>. Det er skrevet referat fra alle møter.

Prosjektet ble presentert med veggoppslag på Den nordnorske bibliotekkonferansen i Svolvær i 2013 og på Bibliotekmøtet i Trondheim i 2014.

Utgifter til samarbeid og finansiering

I prosjektperioden har utgifter til samarbeid og finansiering fulgt bibliotekplanen. Se for øvrig vedlagte regnskap.

Rollefordeling

Biblioteksjefen har hatt det faglige ansvaret for bibliotekdriften i kommunene og for at samarbeidsavtalen ble fulgt opp. Biblioteksjefen har representert alle tre kommunene i forhold til fylkes- og statlig nivå og har hatt ansvar for rapportering og statistikk til stat og

fylkeskommune. Ansettelse og avlønning av de bibliotekansatte har vært den enkelte kommunes ansvar.

Vertsbiblioteket har gitt bibliotekfaglig veiledning til deltakerkommunene og til de bibliotekansatte. Det er gitt veiledning i bibliotekets samfunnsmessige betydning og samarbeid med skoler, barnehager, lag og foreninger. Det er også gitt veiledning enkeltvis og samlet om bibliotekinnredning, teknisk infrastruktur, innkjøp, litteraturformidling, samlingsutvikling og biblioteksystemet Mikromarc. Katalogisering og klassifisering av bøker og medier til deltakerbibliotekene, er gjort ved vertsbiblioteket. Vertsbiblioteket har hatt ansvar for felles aktivitetskalender og markedsføring av bibliotekenes tilbud og tjenester. Vertsbiblioteket har også hatt ansvar for samarbeid med Pedagogisk Senter Midt-Troms.

Deltakerbibliotekene har i tråd med målsettingen lagt bibliotektilbudet til rette for barn og unge. Deltakerbibliotekenes arbeid med bibliotektilbudet har vært mer omfattende enn tidligere. Deltakerbibliotekene har kjøpt inn bøker og andre medier etter veiledning fra vertsbiblioteket.

Kompetanseheving

De bibliotekansattes kompetanse er betydelig styrket gjennom prosjektet. De ansatte har deltatt i en rekke seminarer og kurs de ellers ikke ville fått tilbud om. Den formelle kompetansen er hevet gjennom studiet «Skolebibliotek i skolens læringsmiljø» som seks bibliotekansatte deltok på og fire fullførte med godkjent eksamen. Den uformelle kompetansen er styrket gjennom deltakelse på interne og eksterne nettverksmøter, kurs, konferanser, workshops og studieturer. Prosjektleder og bibliotekansatte har bidratt med innlegg og kursing av eksterne samarbeidspartnere som skoleledere og bibliotekarere og bidratt til kompetanseheving om bibliotek.

Nettverkssamlinger

Det har vært tre nettverkssamlinger pr år i prosjektperioden. Hver samling har hatt en dags varighet. Samlingene har imøtekommet et stort behov for faglig fellesskap og kollegium og synliggjort den samlede kompetansen hos personalet. Samlingene har fungert svært godt i forhold til kompetansebygging, informasjonsflyt, erfaringsutveksling og har også hatt en sosial funksjon. Deltakerne har lært hverandre å kjenne, og det har ført til at det er lettere å ta kontakt.

Åpningstider og tilgjengelighet

Bibliotekene er blitt mer tilgjengelig. Alle deltakerbibliotekene har den bemannede åpningstiden som prosjektets bibliotekplan krever, med unntak av én av Lenviks filialer. Tre av deltakerbibliotekene har innført samme åpningstider som skolene. Økt tilgjengelighet og aktivitet har bidratt til økt utlån, slik tabellen under viser.

Kommune	2012	2013	Økning
Berg	1219	2007	788
Tranøy	1353	1860	507

Figur 1: Totalt utlån alle medier

Voksne under utdanning har i prosjektperioden inngått kontrakt med sitt lokale bibliotek og har fått låne nøkkel som gir adgang til biblioteket. Dette er en rimelig ordning som er grei å administrere. Løsningen med kombinerte låne- og nøkkelkort ble valgt bort av økonomiske og praktiske hensyn.

Tilrettelegging for brukerne

Prosjektet har fokusert på samlingsutvikling, i tråd med bibliotekplanen. Økt kompetanse på kassering, innkjøp, skilting, litteraturformidling og utstillingsteknikk har gitt brukervennlige og innbydende bibliotek. Det har vært jobbet mye med funksjonelle møbleringsplaner og moderne innredninger i alle bibliotekene. Det som bibliotekplanen for Troms sier om brukervennlighet og funksjonalitet har vært styrende for arbeidet.

Alle bibliotekene er nå tilrettelagt for selvbetjente løsninger. En spørreundersøkelse viser at svært mange barn og unge kan bruke det selvbetjente systemet. En egen opplæringsplan for bibliotekbruk har blitt utviklet og prøvd ut på alle skolene skoleåret 2013/2014. Det ble lagt vekt på at hovedansvaret for å ta planen i bruk er rektor på skolen. Spørreundersøkelsen viser at planen har hatt betydning for bruken av biblioteket.

Samtlige bibliotek har tatt i bruk Mikromarc sin mobiltilpassede nettside som er meget brukervennlig.

Det er gitt opplæring og drevet markedsføring i bruk av bibliotekenes nettsider. Bruken av bibliotekenes websøk har tatt seg betydelig opp, se tabell.

<i>Kommune</i>	<i>2012</i>	<i>2013</i>	<i>Økning</i>
Lenvik	49920	77708	27788
Berg	10282	21579	11297
Tranøy	8592	19216	10624

Figur 2: Antall registrerte søk i bibliotekenes egne websøk

Brukerne sier i spørreundersøkelsen at de trives godt på biblioteket og bruker biblioteket mer.

Tilbud og tjenester

Det har vært høyere aktivitet og flere utadrettede tilbud ved bibliotekene i prosjektperioden. De bibliotekansatte har fått frigjort tid, mer kunnskap om utadrettet virksomhet og har i større grad delt ideer og arrangementsopplegg. Samarbeidet med lag og foreninger har tatt seg opp i prosjektperioden, og det er satt fokus på biblioteket som arena for Den Kulturelle Skolesekken (DKS). Samhandlingen mellom DKS-kontakt og bibliotekansatt har flere steder blitt bedre. Berg folkebibliotek utmerker seg med tilrettelegging av biblioteket som sosial arena og driver utstrakt samarbeid med lag, foreninger og flyktningetjenesten i kommunen. Tilslutningen på arrangementene er svært god. Tranøy folkebibliotek har utarbeidet plan for lignende tilbud i samarbeid med lag og foreninger i kommunen, etter inspirasjon fra Berg.

Forfatterbesøk har vært organisert fra vertsbiblioteket. Dette er krevende og ville vært vanskelig å få til for det enkelte deltakerbibliotek. Bokkofferter og eventyrposer er utviklet etter ideer fra kurs. Disse er svært populære blant barnehager og hos PPT. Vertsbiblioteket har etablert to bokblogger for unge. Både bidragsyterne og bibliotekene høster av denne formen for litteraturformidling og kontakten mellom biblioteket og en viktig brukergruppe stimuleres.

Deltakerbibliotekene har i Vertskommuneprosjektet kunnet tilby lån av e-bøker gjennom Troms fylkesbiblioteks ordning for utlån av elektroniske bøker. Utlån av e-bøker gjør nye bøker tilgjengelig på en unik måte og har styrket tilbudet til befolkningen betraktelig. Det er

holdt veiledninger om å komme i gang med lån av e-bok på ulike arrangement og det er lagt ut introduksjonsfilmer på YouTube og brosjyrer på bibliotekene.

Markedsføring

Vertsbiblioteket har ansvaret for markedsføring av bibliotekenes tilbud og tjenester. Det omfatter oppslag i avisene, oppfølging av kommunene og bibliotekenes hjemmesider og Facebook-siden til Lenvik bibliotek. I Lenvik og Berg er bibliotekjenesten og arrangementene nå mer synlig på kommunenes hjemmesider og det jobbes med det samme for Tranøy kommune. Facebook- siden til Lenvik bibliotek er opprettet som del av prosjektet *Samhandling og sambruk*. Den har mange følgere og høy publiseringsrate og brukes aktivt til markedsføring av arrangement og tilbud. Det er lagt ut introduksjonsfilmer på YouTube som viser selvbetjent utlån/innlevering, og flere filmer er planlagt. Egen informasjonsbrosjyre er utformet som del av Vertskommuneprosjektet. Det er valgt å bruke profesjonell designer på utforming og oppsett. Brosjyren skal deles ut til alle husstander i kommunene.

Aktivitetskalender

Aktivitetskalender er utarbeidet av prosjektleder i samarbeid med arbeidsgruppen. Arbeidet med kalenderen har økt bevisstheten om bibliotekets utadrettede rolle, nødvendigheten av langsiktig planlegging og samarbeid med andre aktører.

Samarbeid med Pedagogisk Senter Midt-Troms

Pedagogisk senter for Midt-Troms har vært en god samarbeidspart når det gjelder skoler og barnehager. Særlig mot slutten av prosjektperioden er dette blitt tydelig for partene. Våren 2014 holdt prosjektleder halvdagskurs for skolebibliotekarer i regionen, i samarbeid med Pedagogisk Senter. Kurset ble en suksess og det ble bl.a. besluttet å starte et nettverk for skolebibliotekarer og interesserte norsklærere. Her vil det være naturlig å dra nytte av erfaringene fra nettverket i vertskommuneprosjektet, samt den kompetanse som er utviklet i prosjektperioden blant bibliotekarer i både vertskommune og deltakerkommuner.

Konklusjon

Bibliotekene er utviklet som gode arenaer for læring og kultur og har systematisert samarbeidet med skoler og barnehager, lag og foreninger. Bibliotekene har i prosjektperioden utviklet seg betydelig som aktuell samarbeidspartner i alle kommunene og samhandlingen med DKS-kontaktene er styrket. Deltakerkommunene har fått økt bevissthet og innsikt i bibliotekets rolle, og de bibliotekansattes faglige kompetanse er betydelig styrket. Biblioteksjefen har en viktig jobb med fortsatt bevisstgjøring og ansvarliggjøring av kommunene og rektorene.

En spørreundersøkelse gjennomført våren 2014, bekrefter at prosjektet har bidratt til økt bevissthet om bibliotekets rolle i lokalsamfunnet og at det er tatt i bruk av flere. Brukerne opplever at biblioteket er mer attraktivt og lettere å orientere seg i. Både elever og lærere gir tilbakemelding på at biblioteket er bedre forankra som arena for læring i skole og barnehage.

Flere lokale lag og foreninger knytter sine aktiviteter opp til biblioteket som sosial arena.

Vertskommuneprosjektet har gitt mer robuste bibliotek med mer motiverte ansatte gjennom faglig oppfølging og deltakelse i nettverk. De to siste årene av prosjektet har det ikke vært utskiftninger blant de bibliotekansatte på bibliotekene. Dette merkes i forhold til økt trygghet

og bedre evne til å veilede bibliotekbrukerne. Ved deltakerbibliotekene er nå fire av fem bibliotekansatte en del av skolens pedagogiske team. Alle har hatt rektor som sin nærmeste overordnede. Å være en del av det pedagogiske teamet er en suksessfaktor fordi det sikrer at de bibliotekansatte har innflytelse og medbestemmelsesrett.

Vi kunne med fordel ha brukt deler av nettverkssamlingene som personalmøter også for de ansatte på vertsbiblioteket. Det hadde styrket det kollegiale fellesskapet og erfaringsdelingen mellom de ansatte og vært effektivt bruk av biblioteksjefens tid.

Markedsføring via sosiale media kunne i enda større grad vært prøvd ut. Vi kunne brukt Facebooksiden til Lenvik bibliotek i større grad som en kanal for informasjon og stoff fra alle bibliotekene.

Evaluering og videreføring i fast drift

Et viktig arbeid i slutfasen av prosjektet var å evaluere samarbeidsmodellen og gi kommunene grunnlagsmateriale for å vurdere et fast vertskommunesamarbeid.

Styringsgruppa utarbeidet et materiale der rolleavklaringer og økonomiske forpliktelser er skissert. Arbeidsgruppa har bifalt innholdet. Styringsgruppa anbefalte et fortsatt vertskommunesamarbeid og går inn for at det evalueres etter tre år. Styringsgruppa påpeker at bibliotekplanen for vertskommunesamarbeidet må revideres hvis vertskommunemodellen vedtas som fast ordning.

Prosjektet har vært organisert som et administrativt samarbeid, uten folkevalgt nemnd. Ved en videreføring av vertskommunesamarbeidet, anbefaler styringsgruppa et administrativt samarbeid og ser ikke behovet for folkevalgt nemnd. Et administrativt vertskommunesamarbeid vil gi den mest effektive og fleksible modellen når det gjelder beslutninger, ressursbruk og utforming av avtaler.

Lenvik kommunestyre hadde sak om videreføring av vertskommunemodellen oppe til politisk behandling, 8.mai 2014. Saken fikk positivt utfall.

Berg og Tranøy kommuner har også gjort positive vedtak i sine kommunestyrer våren 2014. Alle vedtakene er vedlagt.

Torsken kommune fikk i møte den 17.09.14, tilbud om å slutte seg til samarbeidet og konkluderte i møtet med at de vil gjøre en henvendelse til Lenvik om å inngå i et administrativt vertskommunesamarbeid. Saken krever politisk behandling i begge kommuner.

Lenvik, 30.september 2014

Kristin Strand Iden
Biblioteksjef

Cato Simonsen
virksomhetsleder